

UTOPIA AND ANTI-UTOPIA

Abstract: Mankind has passed under the sign of various utopias, the majority of which are purely theoretical models. But it has also experienced the realization of some utopias, such as Communism, which have left a mark on the development of human civilization. In this article we give an argued understanding of exactly what utopias and anti-utopias are, and their varieties. It explains how they have influenced social thought and the functioning of society.

Author information:

Sonya Ilieva
Professor DSc
at Konstantin Preslavsky – University of Shumen
✉ sonyailievaa@gmail.com
🌐 Bulgaria

Keywords:
utopia, anti-utopia, reconstruction, practopia, euphychia, ecotope, technocratic utopia, social utopia, egalitarian utopias, psychological utopia, pedagogical utopia, informational utopia, neo-liberal utopia, national religious utopia, ecological utopia.

Човек по принцип е изтъкан от важни проекти. Всяка сутрин започваме с план за деня, след което правим план за седмицата, до края на живота си. Какво е това? Това е утопия. Искаме да направим това, което още не е направено. До голяма степен утопията поглъща всички мисли, всички мечти, всички фантазии за новото. Обичайният в утопията и в нашите планове се счита за нещо рутинно, безпринципно, маловажно. Следователно утопичните описания подчертават нещо ново, неочаквано и необичайно, което не е в обичайната практика. Така или иначе, когато правим план, поставяме в него определена воля да се срещнем с нещо ново, необичайно, поставяме в него определен проект, свързан с утопия, с това, което бихме искали от живота.

Може да се каже, че е невъзможно човечеството да съществува без утопия. Сякаш една ненужна, далечна, недостижима утопия става нещо практически необходимо и напълно неотделимо от нас.

В тази статия се дава отговор на това какво са от научна гледна точка утопията и антиутопията, аргументирано се показват техните разновидности и значението им за развитието на човешкото общество.

Същност на научните термини

Утопията е несбъдната мечта, «идеално общество», новаторска идея или проект, които не е възможно да се претворят в живота. Тя съдържа план за преобразуване на човешкото общество и като цяло се отличава от митовете и митологиите. Етимологически наименованието идва от гръцки език и се разбира като *topos* - "място", *u-topos* - "не място" или като „място, което го няма“. То произтича от произведението на ТОМАС МОР (1481-1535) „Златна книжка, колкото полезна, толкова и забавна за най-доброто устройство на държавата и новият остров Утопия“ (1516), където „Утопия“ е самото название на острова.

В разговорната реч думата „утопия” се използва в относителен смисъл. Например, обръщайки се към някой, който споделя своите идеи, които е спорно да бъдат осъществени се казва: „Ти не можеш да направиш това! Това е утопия!”

Утопиите се появяват във време на кризи в дадено общество, като се опитват да представят аргументирана картина и план за тяхното преодоляване.

Основна утопия на изминалия ХХ век беше комунизмът – обществен модел, който държавите от т.нар. „социалистически блок”, включително и България около половин век стряха неуморно, докато той се превърна в тоталитарно общество, което след 1989 г. се разпръсна на малки парченца.

През 1897 г. на ционистки конгрес в Базел ТЕОДОР ХЕРЦЕЛ (1860-1904) призовава евреите да създадат собствена страна, със свои закони и свои обичаи, което по онова време се смята за по-голяма утопия от „Утопия” (1516) на Томас Мор и „Градът на слънцето” (1602) на Томазо Кампанела. Но след 50 години, през 1948 г. с резолюция на ООН се създава държавата Израел, което преди това се е смятало за утопия.

Това е пример как обществото е невъзможно да върви напред без някакъв ориентир, без някаква цел. Утопията изпълнява такава функция – тя е не просто цел, а движение към осъществяването на тази цел. Тя е възможен вариант на бъдещето.

За първи път значението и модела на т.нар. „идеално общество” се среща в книгата за пътешествието на английския свещеник САМЮЕЛ ПЕРЧЕС (1577?-1626) „Поклонничество” (1613). Там за първи път се прилага прилагателното „утопично”. Но независимо от по-късната поява на това прилагателно, за първа поява на модел на утопична държава се приема трактатът на ПЛАТОН (427 г. пр.н.е. – 347 г. пр.н.е.) „Държавата” (380 г. пр.н.е.), където той използва думата „утопия” със значение на „място”, което го няма”.

Освен това, утопически мотиви присъстват практически в митологиите на много народи.

В *Античността* (VIII век пр.н.е. - VI век от н.е.) утопиите се преплитат с легендите за „златния век” и за „блажените градове и територии”. Такива са: „Държавата” (380 г. пр.н.е.) на ПЛАТОН (427 г. пр.н.е.-347 г. пр.н.е.) и „Възпитанието на Кир” (IV в. пр.н.е.) на КСЕНОФОНТ (431 г. пр.н.е.– 354 г. пр.н.е.). Утопията е представена в историята на социалната мисъл в *Древен Китай* - представени от МО ЦЗЪ (470 г. пр.н.е. -391 г. пр.н.е.), ЛАО-ЦЗЪ (605 г. пр.н.е. -531 г. пр.н.е.), ШАН ЯН (390 г. пр.н.е. - 338 г. пр.н.е.) и др. и сред народите на *Древния Изток* – представени от АЛ ФАРАБИ (872-951), ИБН БАДЖА (1095-1138), ИБН ТУФЕЙЛ (1105-1185), НИЗАМИ ГАНДЖЕВИ (1141-1209) и др.

Феодализмът (V в.-XVI в.) поражда феодално-теократически утопии, например: „Мистическа философия на историята” (1189) на ЙОАХИМ ФЛОРСКИ (1132-1202), „Христианополис” (1620) на ЙОХАН ВАЛЕНТИН АНДРЕА (1586-1654) и др.

В епохата на *Възраждането* и великите географски открития утопиите придобиват преимуществена форма на описание на съвършени държави съществуващи някъде по света или някога са съществували. Например, „Градът на слънцето” (1602) на ТОМАЗО КАМПАНЕЛА (1568-1639), „Новата Атлантида” (изд. посм. 1632) на ФРАНСИЗ БЕЙКЪН (1561-1626), „История на севарамбите” (2 т.,1677 и 1679) на ДЕНИ ВЕРАС (1630-1700) и др.

През *Новото време* (XVI в.- XX в.) се разпространяват проекти за различни социално-политически реформи, измежду които: „Република Океания” (1656) на ДЖЕЙМС ХАРИНГТЪН (1611-1677), „Поглед назад” (1888) на ЕДУАРД БЕЛАМИ (1850-1898) и др. През този период особено значение придобиват различни произведения на утопичния социализъм: „Новият икономическо-социетарен свят” (1829) на ШАРЛ ФУРИЕ (1772-1837), „Катехизис на индустриалците” (1823) и „Новото християнство” (1825) на АНРИ ДЪО СЕН СИМОН (1760-1825). Много утопии от този период предлагат процедури за решаване на отдени за човечеството проблеми: трактати за „вечния мир” - ЕРАЗЪМ РОТЕРДАМСКИ (1466-1536) и ИМАНУИЛ

КАНТ (1724-1804); педагогически – ЯН АМОС КОМЕНСКИ (1592-1670), ЖАН-ЖАК РУСО (1712-1778) и др.

От XVI в. до XX в. се забелязва нарастване на утопиите в геометрична прогресия.

В началото на XX век – *Модерното общество*, се появяват и други видове утопии: технократически – например, „Инженерите и ценовата система” (1921) на ТОРСТЕЙН ВЕБЛЕН (1857-1929) и др.

Социалните мислители на *Модерното общество* дълго време третираат утопията като химера за преобразуване на естественото състояние на обществото, като към тези химери отнасят и *комунизма*. Въпреки това, социалните катаклизми на XX век, особено след революцията в Русия от 1917 г. и подемот на освободителните движения в света са възприети като индикация за превръщането на утопиите в реалност. В същото време се появяват антиутопии, предричащи мрачно бъдеще за човечеството.

След втората половина на XX век, времето на *Постмодерното общество*, човечеството отново се връща към утопиите. От една страна продължават опитите да бъде дискредитиран марксизмът и комунизмът, а от друга страна се издигат призови за създаване на програмно обновление на капитализма, посредством „реформация отгоре”, противопоставяща се на социалната революция. Някои социални мислители се стараят, използвайки утопиите да придадат привлекателност на своите концепции за бъдещето на човечеството. Такива са например произведенията на ЧАРЛЗ РАЙТ МИЛС (1916-1962), ХЕРБЕРТ МАРКУЗЕ (1898-1979), БЪРЪС ФРЕДЕРИК СКИНЪР (1904-1990) и др.

В *миналото* утопията е изпълнявала важни идеологически и възпитателни функции. В същото време тя изразява интересите на определени класи и социални слоеве, като правило на тези, които не се намират във властта. Утопията има много общи черти със социалните митове по съдържание, със социалната сатира – по литературна форма и с научната фантастика по – по познавателни функции. Но заедно с това тя има свои специфични особености като на първо място в нея се съдържа убеждението за възможността за решаване на всички противоречия в обществото чрез прилагането на някаква универсална схема разглеждана като панацея срещу всяко социално зло. За утопията, поради това са характерни антиисторизъм, преднамерено откъсване от реалността, nihilистично отношение към действителността, стремеж към конструиране на социални отношения основани на принципа „всичко да бъде на обратно”, склонност към формализъм, преувеличаване ролята на възпитанието и законодателството.

Положителното значение на утопията в *съвременната епоха* се проявява в това, че тя позволява да се предугади вероятното бъдеще, което на даденото ниво на познание не може да бъде научно предсказано в конкретни детайли и също така може да се предпази обществото от някои социални последици на човешката дейност.

Заедно с утопията в науката са известни и *други термини*, които се „родят” с нея. Това са:

Реконструкция – Радикално преобразование на света; терминът се използва в съвременната социално-философска традиция.

Практопия – Термин въведен от АЛВИН ТОФЛЪР (1928-2016). Това е литературен жанр, при който също като в утопията се описва модел на най-добро общество, но в отличие от нея се признава неидеалността на това общество. Тя се възприема като „критична футурология”.

Еупсихия – Програма за стабилизация и разкрепостяване на духовния мир на личността с помощта на социална терапия;

Екотопия – Екологична утопия, която пропагандира създаването на екообщини, премахването на йерархията в обществото, обединяване на градове и села в екополиси. Тези екополиси са създадени с помощта на съвременни екотехнологии, които нанасят минимален ущърб на окръжаващата среда.

Екотехнологии – развиват се на разбирането за неизчерпаемата енергия на природата – слънце, вятър, приливи и отливи, природната сила на реките, температурата на планетата и др.

Много специалисти в областта на утопиите определят *следните типове утопии: технократични* – такива, при които социалните проблеми се решават по пътя на ускорен научно-технически прогрес; *социални* – които предполагат възможност хората да променят собствените си общества; *егалитарни* – идеализиращи и абсолютизиращи принципа на всеобщото равенство и хармоничното развитие на личността; *елитарни* – отстояващи построяването на общество, разслоено според принципа на справедливостта и целесъобразността.

Широко разпространение има убеждението, че утопията не трябва да съдържа антихуманистични елементи и представлява несбъдваща се мечта за бъдещето. Тя се създава без да се отчитат ограниченията на реалния свят и в частност – историческите предпоставки. Поради това, често в ежедневно съзнание утопията се възприема като нерелизуем социален идеал. Но от общотеоретична гледна точка при определени условия утопията е възможно да бъде реализирана.

Характерни черти на утопията са: 1.Обществото, което се изобразява е застинало в неподвижност – нито един от утопистите не представя изобразеният от него свят във времева перспектива. 2.Всички утопии предполагат пълно единомислие, в тях е налице опростен възглед на човека, липсва индивидуализация на характери и схематизъм в тяхното изобразяване. 3.В утопиите липсват описани всякакви вътрешни конфликти. Сюжетът на утопията предполага описание на света, неговите закони, взаимоотношенията между хората, основани на разумни принципи и поради това те не предполагат никакви конфликти. 4.Всички процеси в обществото, протичат по предварително зададен образец. 5.Тези свършени общества напълно са откъснати от външния свят. Пространството в утопията е затворено, изолирано. 6.За утопиите е типично да изобразяват свой свят, ориентиран към определен идеал, откъснат от реалността. 7.В утопията няма сатира, тъй като в тях се утвърждава някакъв идеал и противопоставянето на този идеал е нелогично.

Утопията протича през три стадия на развитие: 1.Утопично настроение, което се свързва с осъждане на действителността от гледна точка на представения идеал; 2.Умозрително конструиране – създаване модел на необходимото общество, абсолютизиране на понятията за справедливост, свободата и др. понятия свързващи се с идеала; 3. Пречистващ етап (на катарзиса), при който се изпитва щастие водещо до „затваряне” на съзнанието на утописта и абсолютизация на поставената в утопията цел. Именно на третия етап – абсолютизацията се реализира основното съдържание на мисленето и утопията се превръща във форма на съзнанието, символ който започва да звучи като рационален.

На утопията са присъщи: 1.Критичност – способността чрез утопията да се прави критика, да се анализира. 2.Проективност – основана на репрезентация; чрез утопията се постига настройка за творчество към изменение на света. 3.Трансценденталност – утопията представлява идеален проект, излизащ зад пределите на реалното време и място. 4.Антиисторизъм – утопията пренебрегва не само съвременността, но отрицава и миналото. 5.Рационалност и свръхрационалност – утопията е преди всичко рационален модел, умозрително настроение; утопистът се обръща към рационални форми за конструиране, като възлага огромни надежди върху възможностите на науката и техниката. 6.Тоталност и абстрактност – утопията е проект за всеобщо щастие, а не само на отделни членове на обществото, промяна във целия свят [2], [3], [6].

В противоположност на утопията *антиутопията отрицава възможността за построяване на свършено общество* и предрича, че всякакви опити да се въплоти в живота такова общество неизбежно води към катастрофически последици. Изкривената утопия

понякога се нарича *дистопия* – представата, че има някакво изключително несъвършено общество, което се разглежда като катастрофично по отношение постигането на някакви високи социални цели.

Антиутопически настроения прозират в сатирическите произведения на ДЖОНАТАН СУИФТ (1667-1745), ФРАНСОА ВОЛТЕР (1694-1778), ГИЛБЪРТ ЧЕСТЪРСТЪН (1874-1936) и др. Но цялостни антиутопии се появяват в началото на 20 век, когато комунизма и националсоциализма се появяват на историческата сцена, възникват тоталитарни режими и се появява реална заплаха за нови световни войни. За популяризацията на антиутопията допринася и обострянето на глобалните проблеми. Типични за този период антиутопии представляват романите на ОЛДЪС ХЪКСЛИ (1894-1963) „Този прекрасен нов свят“ (1932), ДЖОРДЖ ОРУЕЛ (1903-1950) „Фермата на животните“ (1945) и „1984“ (1949), УИЛЯМ ГОЛДИНГ (1911-1993) „Повелителят на мухите“ (1954), МАЙКЪЛ ЙЪНГ (1915-2002) „Възходът на меритокрацията“ (1958) и др. В непосредствена близост до антиутопията са някои произведения на ДЖЕК ЛОНДОН (1876-1916), КАРЕЛ ЧАПЕК (1890-1938), РЕЙ БРЕДБЪРИ (1920-2012), АЙЗЪК АЗИМОВ (1920-1992) и др. описвайки опасностите, на които може да бъде подложено човешкото общество в бъдеще време [2], [3], [6], [1], [5].

Видове утопии

Според признаците им утопиите могат да се разделят най-общо на технократски, социални и егалитарни:

Технократски утопия предполага решение на проблемите по пътя на ускоряване на научно-техническия прогрес. Например, ако на планетата Земя вече няма храна, тогава следва да се произвеждат изкуствени продукти. Или – ако някой човек се противопоставя на обществените порядки, то на него е необходимо да му се промие мозъка или да му се постави микрочип, който да контролира поведението му. Тези примери подсказват, че технократическата утопия представя решаването на всякакъв обществен проблем с помощта на науката и техниката.

Социалната утопия предполага решаването на проблеми с помощта на въздействието на обществото върху индивидуума или явлението. Ако се вземат същите примери, които са посочени при технократическата утопия, то при нея проблемът с глада се разглежда с помощта на научно-технически действия, а при социалната утопия – с помощта на обществени въздействия: обществото следва да реши по-малко или повече ще произвежда храна. А по отношение на невъздържаните и непокорните хора социалната утопия може да реши проблема чрез обществено въздействие върху нарушителите на социалния ред – чрез убеждение, сплашване или някъде, масово пребиване с камъни.

Егалитарни утопии – предполагат изравняване на всички хора в обществото по отношение на социални и политически права. Следователно, егалитарното общество е общество на масовото изравняване.

В съвременния свят са известни и други утопии, чиято същност и основни характерни черти са изредени по-надолу:

Психологическа утопия – Появява се като отговор на масовите неврози в обществото, многочислени трагедии от личен и масов характер и престъпления произтичащи от психически нездравни хора и маси. Стремежът ѝ е да се осигури психологическото здраве на човека и обществото. Социалните конфликти се преодоляват като психологически, а политиката в този случай се явява изкуство за излекуване от масови неврози. В съвременността тази утопия намира изражение в психотерапевтичните групи или разните центрове и школи с психологически уклон – например, общините за лечение на наркомани.

Педагогическа утопия – Тя има за цел възпитание на хуманен, творчески и всеотдаен развит човек. Според нея, децата от ранна възраст следва да се настаняват в специални интернати,

но те могат да се виждат с родителите си когато пожелаят. Така остава много свободно време за родителите, които могат да го посветят на себеусъвършенстването си. Частично тази утопия се претворява в специализирани училища с интернати по света или летни училища, чиято цел е повишаване интелектуалния капитал на децата.

Информационна утопия – Цели човешкият мозък да оцени правилността на решенията, в това число и такива от които зависи съдбата на цялото човечество. Това предполага 100% компютризация на света, което ще доведе глобалните мрежи до всеки жител на планетата. От друга страна се създава и изкуствен интелект. Практически цялата информация в света става достъпна и това се отнася до всичко – от бизнеса до секса. Браковете не се благославят от небесата, а благодарение на точното изчисляване на съвместимостта на бъдещата двойка. Компютърната диагностика ще позволява болестите да се откриват на съвсем ранен етап, което рязко ще увеличи продължителността на живота при хората. Подобно олицетворяване на този тип утопия може вече да се наблюдава вече чрез социалните мрежи в интернет, он-лайн магазините, т.нар. „електронни правителства” и др.

Неолибералистична утопия – Пледира за истинска свобода, естествена самоорганизация и процъфтяване на човечеството основани на предприемачеството и индивидуализма. Съревнованието между хората се осъществява чрез организиране в предприятия, в свободна пазарна конкуренция. Мултикултурализмът става норма на живот: всеки знае по няколко езика и свободно използва цитати, музикални фрази и философски максими от различни култури, без да изпада в зависимост от догмите на някоя от тях. Хората са освободени от всякакви полови, етнически и религиозни отличия. Няма национални държави. Нищо в това общество – утопия не извиква ненавист, основана на национална идентичност или полови различия. Може да се каже, че частично такава утопия е реализирана във Великобритания и някои страни на Западна Европа.

Национално-религиозна утопия – Ражда се в отговор на моралния упадък, който е налице в някои страни, отказали се от собствените традиции, в интерес на богатството. В това утопично общество всяка минута от човешкия живот е изпълнена със смисъл, с молитви. С каквото и да се занимава човек – програмиране или банково дело, това е не просто труд, а послушание и извисяване на душата. Такава мощна трудова етика води към просперитет и повишаване на благосъстоянието. Всички хора в такова общество са вярващи и изпълнени с религиозна толерантност. Този вид утопия може да бъде забелязана в теократичната държава Ватикана, в религиозните общини – например емишите и в някои семейства, където се съчетават патриархалните ценности с включеност в съвременното общество.

Утопия „Ню ейдж” (“Нова епоха”) - Тя се ражда като отговор на това, че духовниците и политиките скриват от хората не само истината, но и пътят към съвършенство и просветление, превръщайки народите в глупави роби, марионетки, които са неспособни да осъзнаят реалностите в света. Целта ѝ е всеки човек да придобие духовно-мистичен опит, сексуално удоволствие и нови емоции. В този тип утопично общество хората ще бъдат обединени в групи, общини и т.н., всяка от които избира свой набор от духовни практики, съставени от древни мистични учения, религии и философии. Академичната медицина се заменя с различни варианти на лечителство, но който пожелае може да се възползва от традиционните лекарства. Сексуалните отношения напълно зависят от учението, което проповядва общността или групата и варират от свободна любов и полови извращения, до тотално въздържание (целибат). Основните принципи на живота са: не-насилие и любов за всички живи същества. Налага се вегетарианството, различни видове гимнастики и липса на всякакви вредни навици, например употреба на наркотици, но се допускат леките наркотици. Такива утопии в съвременността се претворяват в Хипи-общностите и мистичните общини край езерото Байкал (в Русия), Мексико и др.

Трансхуманизъм – Опитва се да даде отговор на ограничеността от възможности на човешкия организъм, в частност – на болестите, стареенето и смъртта. Тази утопия дава възможност да бъде извършен преход от Homo sapiens към „постчовека“ – същество, което има по-съвършени физически и умствени способности. В този тип общество новото тяло предизвиква нов бит и нрави. Болести не съществуват, хората стават безсмъртни. Емоциите и настроението си те могат да регулират чрез непосредствена стимулация на мозъка – т.е. у всеки човек се намира пулт за превключване на настроенията. Препаратите и електронните чипове помагат на хората да мислят и бързо да запомнят огромен обем от информация. Отчасти тази утопия се претворява в прогресивни и напредничави за човечеството експерименти.

Екологична утопия – Базира се на опасностите от екологични катастрофи, изтощените природни ресурси на земята и откъсването на човека от естествената среда на обитаване. В тази връзка, в това утопично общество се развива алтернативна енергетика – от слънчеви батерии до термоядрени реактори. Рязко повишаване коефициента на преработка на вторичните материали, създаване на съвършено нови информационни средства, нов, екологично чист транспорт и т.н. Ще се съвместява аграрният труд с интелектуалния такъв. Счупените вещи няма да се захвърлят, ще се поправят. Използване труда на домашни животни е абсолютно забранен. Тази утопия в някаква степен се реализира в съвременността на локално ниво – във всички възможни еко-общности. А на глобално ниво тя намира израз в борбата със затоплянето на климата и разрушаването на озоновия слой.

Космическа утопия – Основава се на невъзможността за развитие на човека като вид без усвояване на космическото пространство. Това означава огромен пробив в редица естествени науки: астрономия, физика, материалознание и т.н. В това утопично общество повечето граждани се чувстват причастни към световен колонизационен проект – усвояване на други планети или даже на други звездни системи. Появяват се много хора, които нямат конкретно гражданство и смятат, че са "граждани на космоса." Концепцията за "гражданство" е замъглено. В голяма степен тази утопия се осъществява на Международната космическа станция (International Space Station, ISS) и отчасти – в проектите по усвояване на Марс.

Алтерглобалистка утопия – Породена е от несправедливостта на неолибералната глобализация и неравенството между страните на богатия Север и бедния Юг. Заменя се серийното, масово производство с майсторски занаяти, акцентиращи върху уникалността на продукцията. Забранена е спекулацията със земя. Отхвърлена е частната собственост върху ресурсите и авторските права. Светът е разбит на множество неголеми общини и комуни, като всяка от тях си има свой път на развитие. Светът е един, но е разнообразен. Общностите се кооперират помежду си. Например, норвежките риболовци могат да се кооперират с японските музиканти и т.н. По същия начин, чрез коопериране и сътрудничество, протича и животът на всеки човек. Всяка общност дава възможност на хората свободно да влизат в нея или да излизат. Днес тази утопия намира израз сред кооперативите на бразилските селяни след изземването на земята им от богати латифундисти (земеделци) или някои комуни в Западна Европа.

Утопия за безсмъртието на човека – Тази утопия проповядва не просто съвършено общество, свързано с високо развитие на науката и техниката, с нов морал и психика на човека и т.н. Тя предполага биологично общество, при което човешкият живот е безкраен и хората ще могат да се клонират. В съвременността такава утопия се проповядва от американския футуролог РЕЙМЪНД КЪРСУАЙЛ (р.1948), който смята, че благодарение на нанотехнологиите и възможността човешките органи да бъдат заменени от други части, практически човек ще стане безсмъртен най-късно до 2050 г.

Следва да се отбележи, че *всички религии проповядват някакви утопии* за безсмъртието и един съвършен свят, в който душата отива, след смъртта на човека.

Утопията може да се разглежда като специфично явление на общественото съзнание. Тя проектира в себе си конкретна форма на социални отношения и система от ценности, които отразяват обществения идеал в определено историческо време. Образите и идеите, които са популярни в едно историческо време се изменят в друго такава [2], [3], [6].

Съществуват следните типове исторически ситуации, поради които се зараждат различните утопии: 1.Епохата на зараждане на нов обществен строй. 2.Социално-политически кризис в едно или друго общества. 3.Период на стабилизацията на обществените отношения. Последният тип историческа ситуация е най-беден на утопии [4].

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ може да се каже следното:

Фридрих Ницше е казал една много красива фраза: „Във всяко сърце има по-голям стремеж“. Този поглед върху обичайния хоризонт, някъде отвъд границата, не е просто нещо допълнително за човека, а същността на човека. Човекът е същество, което е неразривно свързано с утопията. Знаем, че много от нас няма да стигнат до върха, който са си очертали, мнозина няма да дочакат дори и най-лекия „тласък“ в тази посока, а някои могат да загубят дори това, което имат. Но ако спрем да се стремим нагоре някъде, ако изгубим този утопичен хоризонт от обхвата на нашето внимание, тогава ще се сринем, ще се откажем и ще се превърнем в купчина безполезни боклуци.

Живеем, докато имаме проект, живеем заради съня, често без дори да го признаваме, защото понякога е страшно далечно.

References:

1. **Mannheim, K., Ideologia i utopia** // Mannheim, K., *Diagnoz nashego vremeni*, Moskva, 1994
2. *Utopia i utopicheskoe myshlenie: Antologia zarubezhnoy literatury* , Sost. V. Chalikova, Moskva, Progress, 1991
3. *Utopia i antiutopia XX veka. O divnyy novyy mir. Angliyskaya antiutopia.* Moskva, 1990
4. **Shatskiy, E.,** *Utopia i traditsia*, izd. Progress, Moskva, 1990
5. **Mannheim, K.,** *Ideology and Utopia*, London, 1936
6. **Ruyer, R.,** *L'Utopie et les utopies*, Paris, 1950